Van geschonden code tot herstelde blauwdruk: Augustinus, paus Franciscus en Don Guido Bortoluzzi over schepping, breuk en herstel in Christus

Pastoor Geudens, Smakt, 27-11-2026

Verantwoording & auteursprofiel

Op guidobortoluzzi.org verschijnt hierbij het volledige tractaat: Van geschonden code tot herstelde blauwdruk. In vijf samenhangende hoofdstukken brengt dit geschrift de klassieke leer van Augustinus over natura bona en natura vitiata, de pastorale beeldspraak van paus Franciscus over het “diepste DNA” en het “veldhospitaal”, en de hypothetische synthese rond Don Guido Bortoluzzi (1907–1991) met elkaar in gesprek.

Het tractaat gaat moeilijke en actuele vragen over oorsprong, innerlijke gebrokenheid en de verhouding tussen geloofstaal en hedendaagse wetenschap niet uit de weg. Juist door onderscheid te houden tussen pastorale metafoor, bijbelse en theologische duiding, en natuurwetenschappelijke of psychologische beschrijving ontstaat ruimte voor een eerlijke en zorgvuldige zoektocht naar waarheidsbevinding. In het afsluitende hoofdstuk wordt die samenhang langs een dubbelspoor aangeboden voor zowel de **beelddenker** (met lagen, blauwdruk en sleutelbeelden) als de **woorddenker** (met begripsbepalingen, bronnenafbakening en argumentatielijn).

Dit tractaat is tot stand gekomen op initiatief en onder eindredactie van pastoor Jacques Geudens, priester van de Rooms-Katholieke Kerk en webmaster van guidobortoluzzi.org, en wordt aangeboden als een open uitnodiging tot verdieping en bezinning.

Inhoud

- **Verantwoording & auteursprofiel**
- **Algemene inleiding**
- **Hoofdstuk 1: Het "diepste DNA" van de mens – Van klassieke traditie naar paus Franciscus**
    - 1.1 De spanning tussen oorsprong, breuk en innerlijke tweespalt
    - 1.2 Het "diepste DNA" bij paus Franciscus: gave, schending en herstel
    - 1.3 Overgang naar de hypothetische synthese op *guidobortoluzzi.org*
- **Hoofdstuk 2: *Natura vitiata* en de hypothetische synthese van Don Guido Bortoluzzi**
    - 2.1 Augustinus: *natura bona*, *privatio boni* en *natura vitiata*
    - 2.2 Het model-Bortoluzzi: *Creazione Mediata*, breuk en vermenging
    - 2.3 Vergelijkende synthese: Augustinus, Bortoluzzi en paus Franciscus
- **Hoofdstuk 3: Methodische grenzen – Metafoor, exegese, biologie en psychologie**
    - 3.1 Beeld en metafoor versus natuurwetenschappelijk begrip
    - 3.2 Aangeboren driften, aangeleerde patronen en symbolische erfzonde
    - 3.3 Vuistregels voor een zuivere lezing van het tractaat
- **Hoofdstuk 4: Herschepping in Christus – Het veldhospitaal, de sacramenten en de veldkapel**
    - 4.1 Van geschonden code naar herschepping in Christus (*beminden van de Vader*)
    - 4.2 De Kerk als veldhospitaal en de vier sacramenten van herstel
    - 4.3 Van het veldhospitaal naar de veldkapel en Maria als *Refugium Peccatorum*
- **Hoofdstuk 5: Dubbelspoor voor het verstaan – De beelddenker en de woorddenker**
    - 5.1 Deel A (Voor de beelddenker): Het gelaagde totaalbeeld, de blauwdruk en sleutelbeelden
    - 5.2 Deel B (Voor de woorddenker): Begrippen, onderscheidingen en argumentatielijn
- **Afsluiting**
- **Voetnoten**
- **Bronnenlijst**
- **Schrijversprofiel en verantwoording**

Van geschonden code tot herstelde blauwdruk

Een theologisch en hypothetisch-synthetisch tractaat over schepping, breuk en herstel in Christus

Algemene inleiding

De vraag naar de oorsprong van de mens en naar de wortels van onze innerlijke gebrokenheid behoort tot de meest blijvende thema's in geloof, filosofie en wetenschap. Waar het christelijk spreken over schepping en zondeval wijst op een oorspronkelijke harmonie die door een breuk is verstoord, onderzoeken hedendaagse disciplines — van psychologie en ontwikkelingsleer tot paleogenetica — hoe menselijke neigingen, patronen en geschiedenissen zich vormen en overdragen.

In dit tractaat worden drie stemmen rond dit spanningsveld met elkaar verbonden: de klassieke theologie van Augustinus over de *natura bona* en de *natura vitiata*, de pastorale beeldspraak van paus Franciscus over het "diepste DNA" en het "veldhospitaal", en de hypothetische synthese rond Don Guido Bortoluzzi (1907–1991) op *guidobortoluzzi.org*. Het doel is niet om verschillende verklaringskaders in elkaar te schuiven, maar om zichtbaar te maken hoe zij elkaar kunnen verlichten wanneer hun eigen aard en grenzen zorgvuldig bewaard blijven.

Hoofdstuk 1: Het "diepste DNA" van de mens – Van klassieke traditie naar paus Franciscus

1.1 De spanning tussen oorsprong, breuk en innerlijke tweespalt

In de zoektocht naar de oorsprong van de mens en de diepste oorzaak van innerlijke gebrokenheid lijken theologie en moderne genetica soms in gescheiden werelden te opereren. Toch raakt die spanning aan een ervaring die de mensheid al eeuwenlang met zich meedraagt: het besef dat de mens niet meer in zijn oorspronkelijke, ongestoorde harmonie leeft, maar in zichzelf een fundamentele tweespalt ervaart.

Reeds lang voordat de genetica zich ontwikkelde, wezen denkers als Blaise Pascal en Joseph de Maistre op het paradoxale karakter van het menselijk bestaan.[1] Zij beschreven de mens als een wezen dat tegelijkertijd gericht is op het verhevene en wordt teruggetrokken door eigen beperkingen, driften en onrust — de *grandeur et misère* (grootsheid en ellende) van de menselijke conditie. Binnen de christelijke traditie werd deze innerlijke verdeeldheid door Augustinus verbonden met de doorwerking van de erfzonde, waarbij hij sprak over een oorspronkelijk gebrek (*vitium originis*) en de daaruit voortvloeiende ongeregelde begeerte en innerlijke spanning (*concupiscentia*).[2]

1.2 Het "diepste DNA" bij paus Franciscus: gave, schending en herstel

Paus Franciscus heeft deze klassieke lijn van oorsprong, breuk en vernieuwing een eigentijds en indringend beeld gegeven door te spreken over "DNA". Tijdens het Hoogfeest van Pinksteren op 15 mei 2016 noemde hij het kindschap Gods — en het niet-verweesd-achterlaten in de Geest — ons "diepste DNA", dat echter "geschonden werd" en herstel behoeft.[3] In zijn ochtendoverweging in de Domus Sanctae Marthae op 7 februari 2017 (*Questione di dna*) zette hij ditzelfde motief voort.[4]

Wanneer deze uitspraken in samenhang worden gelezen, vormt het woord "DNA" geen moleculair-biologisch begrip, maar een geestelijke en relationele metafoor voor oorsprong, identiteit en bestemming:

- **De oorspronkelijke gave (schepping):** God heeft de mens als kind gewild en geschapen naar zijn beeld en gelijkenis (*imago Dei*), met een oorspronkelijke blauwdruk van verbondenheid en heelheid (*bonum valde*).[5]
- **De schending van de kern:** Door de breuk van de zonde en de menselijke neiging tot autonome losmaking van God is deze diepste relationele kern geraakt en vertroebeld. De mens blijft verlangen naar zijn oorsprong, maar kan op eigen kracht geen volledig herstel bewerken.

- **Vernieuwing en herschepping:** De werking van de Heilige Geest en de verlossing door Christus — de nieuwe Adam — richten de geschonden blauwdruk opnieuw op het kindschap van God en openen de weg naar een hersteld, “schoon DNA”.

1.3 Overgang naar de hypothetische synthese op *guidobortoluzzi.org*

De gedachte van een oorspronkelijk maar geschonden “diepste DNA” bij paus Franciscus vormt een opvallend theologisch aanknopingspunt voor het onderzoek op *guidobortoluzzi.org*, gewijd aan de inzichten en hypotheses van Don Guido Bortoluzzi (1907–1991). Waar paus Franciscus spreekt vanuit een pastorale en existentiële geloofstaal over verwonding en barmhartigheid, onderzoekt het model-Bortoluzzi hoe het spanningsveld tussen oorsprong, breuk en herstel in verband kan worden gebracht met Bortoluzzi’s visioenen en scheppingsleer, bijbelse exegese en prehistorisch-antropologische vragen.[6]

Juist hier ligt een wezenlijk onderscheid voor het vervolg van dit tractaat: paus Franciscus hanteert “DNA” als een geestelijke en pastorale metafoor voor identiteit en herstel, terwijl op *guidobortoluzzi.org* die lijn wordt ingezet in een bredere hypothetische synthese waarin geloof, tekststudie en wetenschappelijke vragen met elkaar in gesprek worden gebracht.

Hoofdstuk 2: *Natura vitiata* en de hypothetische synthese van Don Guido Bortoluzzi

2.1 Augustinus: *natura bona*, *privatio boni* en *natura vitiata*

Bij Augustinus van Hippo (354–430) krijgt de gedachte van een geschonden natuur een scherpe begripsmatige omlijning, met name in zijn geschriften rond de erfzonde en de genade (*De civitate Dei*, *De nuptiis et concupiscentia*).[7] Augustinus maakt een strikt onderscheid tussen de oorspronkelijke schepping en de ontregeling die door de zondeval is ontstaan.

Alles wat God heeft geschapen, is in zijn grondslag goed en geordend (*natura bona* en *ordo*). Het kwaad is voor Augustinus geen zelfstandige tegenmacht of aparte substantie, maar een *privatio boni*: een gebrek aan of scheefgroei in het goede. Door de zondeval is de menselijke

natuur niet totaal vernietigd (*annihilata*), maar wel verzwakt, beschadigd en uit balans geraakt (*natura vitiata*). In de mens zelf uit zich dit in een innerlijk verdeelde wil (*voluntas divisa*) en in begeerte of driftmatige neigingen (*concupiscentia*) die de oorspronkelijke harmonie verstoren.

Ook ten aanzien van de buitenmenselijke natuur is Augustinus genuanceerd: dieren, planten, landschappen en de kosmos dragen geen eigen morele schuld en blijven werk van de Schepper, maar de verstoorde gerichtheid van de mens kleurt de manier waarop de mens de wereld waarneemt, bewerkt en gebruikt. Omdat de mens zichzelf op eigen kracht niet uit deze staat kan bevrijden (in de scherpe taal van zijn anti-pelagiaanse geschriften aangeduid als *massa damnata* zonder genade), is vernieuwing afhankelijk van genade, met de uiteindelijke voleinding aan het einde der tijden.

2.2 Het model-Bortoluzzi: *Creazione Mediata*, breuk en vermenging

In het werk van Don Guido Bortoluzzi en de analyses op *guidobortoluzzi.org* wordt het motief van een oorspronkelijke zuiverheid, een breuk en een herstelweg geplaatst binnen een bredere scheppings- en prehistorische visie. Centraal staat daarbij het begrip *Creazione Mediata*, dat de oorspronkelijke scheppingsorde en zuiverheid voorafgaand aan de breuk in de menselijke geschiedenis markeert.[8]

In deze hypothetische synthese — mede uitgewerkt in de bijdragen rond *guidobortoluzzi.org* — wordt de aantasting van de oorspronkelijke blauwdruk of “code” niet alleen theologisch geduid, maar ook verbonden met vragen rond verboden vermenging (*ibridazione*) in de menselijke prehistorie. Daarbij worden bijbelse kernwoorden uit de Hebreeuwse traditie (zoals *adam/adama*, *dam* en *tzela*) en oudtestamentische grenzen aan vermenging herlezen en in verband gebracht met inzichten uit de moderne paleogenetica, waaronder het onderzoek naar archaïsche vermenging van de *Homo sapiens* (zoals het werk van Svante Pääbo en collega’s vanaf 2010).[9] De beweging loopt hier van een “geschonden code” of aantasting in de geschiedenis naar een vernieuwd en hersteld, “schoon DNA” in verbondenheid met Christus en de sacramenten.

2.3 Vergelijkende synthese: Augustinus, Bortoluzzi en paus Franciscus

Wanneer Augustinus, Don Guido Bortoluzzi (en de synthese op *guidobortoluzzi.org*) en paus Franciscus naast elkaar worden gezet, vullen zij elkaar aan in een gelaagde tekening van oorsprong, breuk en herstel:

Dimensie	**Augustinus (natura vitiata)**	**Bortoluzzi & guidobortoluzzi.org**	**Paus Franciscus ("diepste DNA")**
Oorspronkelijke staat	*Natura bona* en *ordo*: geordende schepping gericht op het hoogste goede.	*Creazione Mediata*: oorspronkelijke scheppingsorde en zuiverheid vóór de breuk.	Waardigheid en roeping van de mens als geliefd kind in het "diepste DNA".
Breuk of aantasting	*Natura vitiata*, *voluntas divisa* en *concupiscentia*: innerlijke verdeeldheid en zwakte.	Breuk en aantasting van de oorspronkelijke code/blauwdruk in geschiedenis, exegese en *ibridazione*.	Het geschonden "diepste DNA": innerlijke en relationele kern geraakt en verduisterd.
Weg van herstel	Geen zelfredding; herstel en ordening van de liefde (*caritas*) door genade en voleinding.	Beweging van geschonden code naar vernieuwing en hersteld ("schoon") DNA in Christus.	Genade, barmhartigheid en het "veldhospitaal" waar gewonde levens worden verzorgd.

De kracht van deze drie stemmen samen ligt in hun onderlinge aanvulling: Augustinus verschaft het ontologische en wilsmatige fundament over scheppingsgoedheid en innerlijke ontregeling; Bortoluzzi en *guidobortoluzzi.org* verbreden dit tot een hypothetisch kader waarin schepping, exegese en prehistorische/genetische vragen samenkomen; en paus Franciscus brengt het geheel terug naar de concrete, verwonde mens die om barmhartigheid en herstel vraagt.

Hoofdstuk 3: Methodische grenzen – Metafoor, exegese, biologie en psychologie

3.1 Beeld en metafoor versus natuurwetenschappelijk begrip

Wanneer theologische begrippen als erfzonde of *natura vitiata* in verband worden gebracht met termen als “DNA”, “blauwdruk” of “code”, ontstaat een vruchtbaar maar ook gevoelig snijvlak tussen geloofstaal en natuurwetenschap. Zowel in de pastorale beeldspraak van paus Franciscus als in de hypothetische synthese op *guidobortoluzzi.org* maken deze beelden direct tastbaar dat de gebrokenheid van de mens geen losse, oppervlakkige vergissing is, maar een diepgeworteld patroon dat generaties en relaties raakt.

Toch vraagt deze beeldtaal om een zorgvuldige methodische afbakening. Beelden als “DNA” en “blauwdruk” verhelderen innerlijke, relationele en spirituele continuïteit, maar vallen niet samen met moleculaire genetica. Wanneer die twee taalregisters ongemerkt door elkaar gaan lopen, liggen vier valkuilen op de loer:

- **De categoriefout (metafoor als biologie lezen):** Moleculair DNA bestaat uit nucleotiden, genen en biologische erfelijkheidsmechanismen, terwijl erfzonde en *natura vitiata* betrekking hebben op zingeving, keuzevrijheid, gerichtheid van de wil en de verhouding tot God.
- **Biologisch determinisme:** Zodra een morele of geestelijke breuk als een vastliggende genetische code wordt opgevat, raakt het besef van persoonlijke verantwoordelijkheid, geweten en ommekeer op de achtergrond.
- **Morele belasting van de biologie:** Natuurwetenschappelijke processen zoals mutatie, selectie en competitie zijn beschrijvende mechanismen; het is riskant die rechtstreeks als “zondig” te bestempelen.
- **Verwarring tussen geestelijke vernieuwing en fysieke reparatie:** Verlossing en heiliging duiden op verzoening en omvorming in genade, niet op een genetische ingreep of een zuiver biologisch “schoon” lichaam.

3.2 Aangeboren driften, aangeleerde patronen en symbolische erfzonde

Ook het woord “natuur” vraagt om helderheid, omdat het in het debat over een geschonden wereld twee verschillende betekenissen raakt: de menselijke natuur (onze driften, neigingen en morele kwetsbaarheid) en de buitenmenselijke natuur (de levende wereld en de kosmos). Waar een puur natuurwetenschappelijke benadering de natuur beschrijft als een doorlopend proces van aanpassing en verandering zonder morele breuk, en oosterse tradities vaker spreken over onwetendheid (*avidya*) of verstoord evenwicht, raakt een symbolische lezing van de erfzonde nauw aan wat biologie en psychologie over het menselijk functioneren laten zien.

Vanuit evolutionair-biologisch en psychologisch perspectief wordt de mens geboren met diep verankerde driften voor zelfbehoud, veiligheid, status en competitie. Op zichzelf zijn dat natuurlijke overlevingsmechanismen zonder moreel etiket; zij krijgen pas een morele lading in de wijze waarop de mens ermee omgaat of er anderen mee schaadt. Daaroverheen liggen aangeleerde patronen uit vroege hechting, opvoeding, conditionering en culturele overdracht, waardoor angsten, afweermechanismen en gewoonten van generatie op generatie kunnen doorwerken.

Hier raken de symbolische lezing van de erfzonde en de menswetenschappen elkaar: beiden erkennen de spanning tussen onmiddellijke impuls en innerlijke heelheid, de universele kwetsbaarheid van ieder mens, en het inzicht dat hardnekkige patronen zelden verdwijnen door een enkel verstandelijk besluit alleen. Tegelijkertijd blijft de grens helder: empirische wetenschappen verklaren *hoe* mechanismen ontstaan en veranderen, terwijl theologie en zingeving vragen *wat het betekent* dat de menselijke verhouding tot het goede, de ander en God zo vaak hapert.

3.3 Vuistregels voor een zuivere lezing van het tractaat

Voor een heldere en eerlijke lezing van dit tractaat — en in het bijzonder van de hypothetische synthese rond Don Guido Bortoluzzi — zijn daarom drie eenvoudige vuistregels richtinggevend:

1. **Onderscheid het register van de taal:** Markeer steeds of een begrip fungeert als pastorale of existentiële metafoor, als exegetische en theologische duiding, of als empirisch-wetenschappelijke beschrijving.
2. **Houd de historische context van bronnen zichtbaar:** Augustinus spreekt vanuit het laat-antieke debat rond genade en vrijheid; paus Franciscus spreekt vanuit een hedendaagse pastorale praktijk; en op *guidobortoluzzi.org* worden Bortoluzzi's visioenen en scheppingsmotieven in gesprek gebracht met exegese en prehistorische vragen.
3. **Lees beelden als vensters, niet als eindpunten:** Een beeld als "blauwdruk" of "geschonden code" opent zicht op een diepe werkelijkheid, maar mag het mysterie van menselijke vrijheid en goddelijke genade nooit dichtzetten.

Hoofdstuk 4: Herschepping in Christus – Het veldhospitaal, de sacramenten en de veldkapel

4.1 Van geschonden code naar herschepping in Christus (*beminden van de Vader*)

De kern van de christelijke heilsboodschap is dat de mens, ondanks de breuk met zijn oorsprong, niet is afgeschreven, maar in wezen geroepen blijft om kind en *beminde van de Vader* te zijn. Omdat de mens zijn geschonden blauwdruk niet op eigen kracht kan herstellen, voltrekt de vernieuwing zich vanuit God zelf in de Persoon van Jezus Christus.

In christologisch perspectief is Christus de nieuwe Adam: de volmaakte mens in wie het ongerepte beeld van God en de oorspronkelijke samenhang tussen ontwerp en bestemming opnieuw zichtbaar en werkzaam worden.[10] Verlossing is daarom geen louter juridische kwijtschelding en geen oppervlakkige reparatie aan de buitenkant, maar een diepgaande herschepping. Door de genade van Christus wordt de aangetaste code van binnenuit omgevormd tot een hersteld, "schoon DNA", waarin het kindschap van God opnieuw in vrijheid tot leven komt.

4.2 De Kerk als veldhospitaal en de vier sacramenten van herstel

Deze overgang van een geschonden naar een herstelde blauwdruk voltrekt zich niet als een plotselinge, magische ommekeer, maar als een concrete weg van genezing in de tijd. Hier sluit paus Franciscus' beeld van de Kerk als een geestelijk *veldhospitaal* naadloos aan bij het motief van het geschonden "diepste DNA".[11] Een veldhospitaal staat midden in de werkelijkheid van verwonde en gebroken mensen: het begint met het stelpen van bloedingen, het zuiveren van wonden en het bieden van herstelzorg.

Binnen deze genezende ruimte vormen de sacramenten de concrete kanalen waarlangs Christus het herstel van het "schone DNA" in de gelovige bewerkt:

- **Het Doopsel:** Vormt het radicale beginpunt van de herschepping. De oude, geschonden mens sterft af met Christus, en de dopeling wordt opnieuw geboren als kind van God, ingeënt op de nieuwe Adam en bekleed met zijn oorspronkelijke waardigheid.[12]
- **De Verzoening (Biecht):** Werkt als voortdurende geestelijke zuivering wanneer de doopgenade door persoonlijke zonde, verharding of vertroebeling opnieuw verwond raakt. Het sacrament biedt barmhartige eerste hulp en herstelt de innerlijke openheid.[13]
- **Het Vormsel:** Bezegelt en versterkt de vernieuwde identiteit door de gave van de Heilige Geest — dezelfde Geest die in Franciscus' Pinksterhomilie het geschonden "diepste DNA" weer tot leven wekt en kracht geeft om als volwassen getuige te leven.[14]
- **De Eucharistie:** Voedt en onderhoudt het herstelde leven van binnenuit. In de Heilige Communie wordt de gelovige steeds dieper opgenomen in het leven en het offer van Christus zelf, en langzaam omgevormd naar het beeld van Hem die hij ontvangt.[15]

4.3 Van het veldhospitaal naar de veldkapel en Maria als *Refugium Peccatorum*

De verzorging in het veldhospitaal van de sacramenten is een onmisbare drempel, maar zij wijst verder naar een nog diepere bestemming: de beweging van het *veldhospitaal* naar de *veldkapel*.[16] Waar het veldhospitaal de plek is waar wonden worden verbonden en de mens weer op adem komt, is de veldkapel de ruimte van verstilling, aanbidding en vertrouwelijke omgang met God de Vader.

In die innerlijke rust verschuift de aandacht van de eigen gebrokenheid naar de liefdevolle aanwezigheid van de Schepper. Voorbij schaamte, kramp en zelfovervraging mag de gelovige daar in vertrouwen ontvangen wat hij niet zelf kan bewerken: het thuiskomen als geliefd kind in het Vaderhart.

Op deze weg van herstel wordt de gelovige vergezeld door Maria, de Moeder van de Kerk. In de katholieke geloofstraditie wordt zij aangeroepen als *Refugium Peccatorum* (Toevlucht der Zondaars): zij kijkt met een zachte, moederlijke blik naar wat er in het hart van haar kinderen leeft, ook waar woorden tekortschieten, en leidt hen als vanzelf naar Christus, in wie het herstel van de mens en de uiteindelijke voleinding van Gods schepping worden voltooid.[17]

Hoofdstuk 5: Dubbelspoor voor het verstaan – De beelddenker en de woorddenker

In de voorgaande hoofdstukken is de beweging van oorsprong, breuk en herstel stap voor stap verkend langs theologische, exegetische, antropologische en sacramentele lijnen. Om die samenhang voor verschillende manieren van waarnemen en denken toegankelijk te maken, opent dit afsluitende hoofdstuk een dubbelspoor: eerst voor de **beelddenker**, die structuren, krachtenvelden en bewegingen in één ruimtelijk geheel overziet, en daarna voor de **woorddenker**, die helderheid vindt in nauwkeurige begripsbepalingen, historische contexten en logische grenzen.

5.1 Deel A (Voor de beelddenker): Het gelaagde totaalbeeld, de blauwdruk en sleutelbeelden

Voor een beelddenker werkt deze hele materie — het samenspel tussen aangeboren driften, aangeleerde patronen en een symbolische lezing van de erfzonde — niet als een reeks losse stellingen, maar als een levend, ruimtelijk geheel dat in één oogopslag voor ogen staat. Waar een woorddenker begrippen stap voor stap analyseert, ziet een beelddenker direct structuren, krachtenvelden en bewegingen.

Het gelaagde totaalbeeld en de blauwdruk met breuklijn

In plaats van biologie, psychologie en symboliek als drie gescheiden vakjes te behandelen, ziet een beelddenker ze als doorzichtige lagen over elkaar heen — als calqueerpapier op een bouwtekening of als één grote blauwdruk met een breuklijn en een herstelbaan:

- **De onderste laag en grondlijnen (oorsprong en aangeboren driften):** Een oeroud, krachtig landschap met diepe rivierbeddingen, en op de blauwdruk de draaglijnen die zorgen voor stevigheid en overleving (veiligheid, zelfbehoud, angst, begeerte). Bij Augustinus klinkt dit door in de *natura bona* en de *ordo* van de schepping; bij Don Guido Bortoluzzi en op *guidobortoluzzi.org* in de oorspronkelijke scheppingsorde (*Creazione Mediata*) en zuiverheid; bij paus Franciscus in de waardigheid van de mens als geliefd kind, geschreven in het “diepste DNA”.
- **De middelste laag en verbouwingen (aangeleerde patronen):** Paden, hekken en bruggen — en op het ontwerp de latere uitbreidingen en aanbouwen — die in de loop van het leven en door opvoeding en cultuur zijn aangelegd. Sommige lijnen geven steun en richting; andere vormen scheve aanbouwen of noodverbanden die ooit moesten beschermen, maar nu spanning geven.
- **De bovenste laag, breuklijn en herstelbaan (verstoring en vernieuwing):** Dwars door het ontwerp loopt een scheur, waas of verschuiving in de hoofdlijn (*natura vitiata*, *voluntas divisa*, geschonden blauwdruk of beschadigd “diepste DNA”). Daarnaast tekent zich geen louter eigen krachtbaan af, maar een herstelbaan van

vernieuwing en omvorming: bij Augustinus de genade die de liefde (*caritas*) weer richt, bij paus Franciscus de barmhartigheid en het "veldhospitaal" waar wonden worden verzorgd, en in de synthese op *guidobortoluzzi.org* de beweging van geschonden code naar een hersteld, "schoon DNA" in gemeenschap met de oorsprong.

Drie sleutelbeelden en het samenspel van de drie stemmen

Drie concrete beelden maken deze beweging direct tastbaar:

1. **De verstemde klankkast (resonantie en disharmonie):** Een instrument waarvan de snaren wel goed zijn gebouwd, maar net iets ontstemd staan. Bij een aanslag trilt het geheel mee met een wrange boventoon; herstel betekent hier het opnieuw op toon brengen van het instrument, niet louter een juridische vrijspraak.
2. **De spiegel met een barst of waas:** Een heldere spiegel die het licht onvervormd weerkaatst, maar door een barst of waas binnenkomende beelden licht vertekenen laat — zoals angst of oude patronen de waarneming kunnen kleuren zonder het hele glas te laten verdwijnen.
3. **Het automatische spoor versus het open veld:** Diep uitgesleten karrensporen waar wielen vanzelf in zakken wanneer de aandacht verslapt, tegenover het open veld waar bewustzijn, geweten en vrije keuze zichtbaar worden zodra iemand even uitstapt, van bovenaf kijkt en ziet dat er ruimte naast het spoor ligt.

In deze tekening vullen de drie stemmen elkaar ruimtelijk aan: Augustinus tekent de spanning in het frame (zonder dat dieren of materie tot zondaars worden gemaakt), Bortoluzzi en *guidobortoluzzi.org* trekken de brede horizon van oorsprong, menswording en prehistorische/antropologische samenhang, en paus Franciscus zoomt in op het gewonde punt in het concrete leven waar genezing gezocht wordt.

Waar de beelddenker alert op blijft

Een ruimtelijk beeld of blauwdruk is een krachtig venster, maar geen meetinstrument. De beelddenker blijft daarom alert op twee punten: een geestelijke of symbolische "blauwdruk" of "DNA"-tekening is geen moleculaire DNA-kaart of starre mal die vrijheid en vernieuwing uitsluit, en de historische context van Augustinus moet onderscheiden blijven van de bredere synthese op *guidobortoluzzi.org*. Juist in de overgang van een vastgelopen, ingesleten patroon naar een ruimte waar weer lucht, licht en beweging komen, wordt de kern van het beeld ervaren.

5.2 Deel B (Voor de woorddenker): Begrippen, onderscheidingen en argumentatielijn

Voor de woorddenker ontstaat helderheid door zorgvuldige begripsbepaling, historische en tekstuele plaatsing, en het scherp bewaken van de logische grenzen tussen de betrokken bronnen.

Kernbegrippen per lijn

- **Augustinus (*natura bona*, *natura vitiata* en erfzonde):** Alles wat geschapen is, draagt als *natura bona* een zekere orde en goedheid; het kwaad is geen zelfstandige oerkracht of substantie, maar een *privatio boni* (gebrek of scheefgroei ten opzichte van het goede). Door de erfzonde is de menselijke natuur niet vernietigd, maar wel verzwakt en ontregeld (*natura vitiata*), met een innerlijk verdeelde wil (*voluntas divisa*) en begeerte of driftmatige neigingen (*concupiscentia*). Zonder genade (*massa damnata* zonder genade) kan de mens zichzelf niet op eigen kracht volledig herstellen; vernieuwing vraagt om genade met volledige voltooiing aan het einde der tijden.
- **Paus Franciscus (*"diepste DNA"* en *veldhospitaal*):** Het "diepste DNA" fungeert als pastorale en existentiële geloofstaal voor de oorspronkelijke kern, identiteit en roeping van de mens die door de breuk met het goede en met God is geschonden. In het beeld van de Kerk als *veldhospitaal* staat niet het veroordelen van de breuk centraal, maar het herkennen van de verwonding en het bieden van barmhartigheid, vergeving en vernieuwing.
- **Don Guido Bortoluzzi en *guidobortoluzzi.org* (hypothetische synthese):** In de synthese rond Bortoluzzi worden scheppingsorde (*Creazione Mediata*), breuk en

herstel verbonden met het “DNA”-motief van paus Franciscus en met de klassieke leer over de erfzonde. De lijn loopt van een aangetaste of geschonden blauwdruk/“code” naar vernieuwing en hersteld (“schoon”) DNA in verbondenheid met Christus en de sacramenten, binnen een breder kader waarin ook antropologische, exegetische en prehistorische vragen worden betrokken.

Driften, aangeleerde patronen en methodische afbakening

In de argumentatielijn vormen twee onderscheidingen het anker voor een zuivere lezing:

1. **Bron en context:** Augustinus formuleert zijn leer in het laat-antieke debat rond genade en vrijheid; paus Franciscus spreekt als hedendaags paus in een pastorale context; op *guidobortoluzzi.org* ontstaat een specifieke hypothetische synthese waarin Bortoluzzi’s geschriften en visioenen, Franciscus’ beeldspraak en bredere onderzoekshypothesen in elkaar grijpen.
2. **Metafoor, menswetenschap en natuurwetenschap:** Begrippen als “DNA” en “blauwdruk” verhelderen geestelijke, psychologische en relationele continuïteit, maar mogen niet worden gelijkgesteld aan moleculaire erfelijkheid, biologisch determinisme of een reductie van menselijkheid tot louter aangeboren driften of aangeleerde patronen. Aangeboren driften en aangeleerde patronen helpen verklaren hoe mechanismen en herhalingspatronen werken, terwijl theologische en existentiële zingeving draait om verhouding tot het goede en de oorsprong, geweten, keuzevrijheid en vernieuwing in genade.

Afsluiting

Dit tractaat laat zien dat het spreken over een “geschonden natuur”, een “geschonden code” of een “diepste DNA” pas werkelijk vruchtbaar wordt wanneer twee uitersten worden vermeden: enerzijds het vlakke gelijkstellen van geloofstaal aan empirische wetenschap, en anderzijds het loslaten van de concrete, verwonde mens in de werkelijkheid van vandaag. Door de lijnen van Augustinus, Don Guido Bortoluzzi (*guidobortoluzzi.org*) en paus Franciscus in hun eigen

gewicht te plaatsen, opent zich een perspectief waarin de oorspronkelijke roeping van de mens niet wordt uitgewist, maar door genade, sacramenten en verstilling opnieuw tot leven kan komen in de nabijheid van God de Vader.

Voetnoten

1. Vgl. Blaise Pascal, *Pensées* (1670) en Joseph de Maistre, *Les Soirées de Saint-Pétersbourg* (1821).
2. Vgl. Aurelius Augustinus, *De nuptiis et concupiscentia* (419–421) en *De civitate Dei*, Boek XIV, 1.
3. Paus Franciscus, Homilie tijdens de Heilige Mis op het Hoogfeest van Pinksteren, Sint-Pietersbasiliek, Vaticaanstad, 15 mei 2016 (gebaseerd op Joh. 14,18).
4. Paus Franciscus, Ochtendhomilie in de Domus Sanctae Marthae (*Questione di dna*), 7 februari 2017.
5. Vgl. Genesis 1:27 en 1:31; *Catechismus van de Katholieke Kerk*, n. 374–379; paus Franciscus, Algemene Audiëntie, 22 april 2015.
6. Zie de bijdragen en dossiers rond Don Guido Bortoluzzi (1907–1991) en de analyses op *guidobortoluzzi.org*.
7. Vgl. Aurelius Augustinus, *De civitate Dei*, Boek XI–XIV, en de anti-pelagiaanse geschriften over genade en erfzonde.
8. Zie de bespreking van *Creazione Mediata* en de scheppings- en herstelmotieven van Don Guido Bortoluzzi op *guidobortoluzzi.org*.
9. Zie de dossiers over *ibridazione* en bijbelse exegese (onder meer rond *adam/adama*, *dam* en *tzela*) op *guidobortoluzzi.org*, mede in verband gebracht met het paleogenetisch onderzoek van Svante Pääbo e.a., “A Draft Sequence of the Neandertal Genome”, in *Science*, Vol. 328, Issue 5979 (7 mei 2010).
10. Vgl. Romeinen 5:12–19 en 1 Korintiërs 15:45–49.
11. Paus Franciscus, Interview met Antonio Spadaro, S.J., in *La Civiltà Cattolica* (19 september 2013); vgl. *Regina Coeli*, 3 april 2016.
12. Vgl. *Catechismus van de Katholieke Kerk*, n. 1279.

13. Vgl. *Catechismus van de Katholieke Kerk*, n. 1446.
14. Paus Franciscus, Homilie op het Hoogfeest van Pinksteren, 15 mei 2016.
15. Vgl. *Catechismus van de Katholieke Kerk*, n. 1391–1395.
16. Vgl. Paus Franciscus, Overweging in Casa Santa Marta, 14 november 2017.
17. Vgl. Tweede Vaticaans Concilie, Dogmatische Constitutie *Lumen Gentium*, n. 68.

Bronnenlijst

- Augustinus van Hippo, *De civitate Dei* en *De nuptiis et concupiscentia*.
- Bortoluzzi, Guido (1907–1991), geschriften, visioenen en analyses rond *Creazione Mediata* en de oorsprong van de mens, ontsloten via *guidobortoluzzi.org*.
- *Catechismus van de Katholieke Kerk* (n. 374–379, 1279, 1391–1395, 1446).
- De Maistre, Joseph, *Les Soirées de Saint-Pétersbourg* (1821).
- Franciscus (paus), Homilie op het Hoogfeest van Pinksteren (15 mei 2016); Ochtendhomilie *Questione di dna* in de Domus Sanctae Marthae (7 februari 2017); Interview met Antonio Spadaro, S.J., in *La Civiltà Cattolica* (19 september 2013); Algemene Audiëntie (22 april 2015); *Regina Coeli* (3 april 2016); Overweging in Casa Santa Marta (14 november 2017).
- Pääbo, Svante e.a., “A Draft Sequence of the Neandertal Genome”, in *Science*, Vol. 328, Issue 5979 (7 mei 2010).
- Pascal, Blaise, *Pensées* (1670).
- Tweede Vaticaans Concilie, Dogmatische Constitutie *Lumen Gentium* (n. 68).

Schrijversprofiel en verantwoording

Over de auteur en initiatiefnemer

Dit tractaat is tot stand gekomen op initiatief van **pastoor Geudens**, priester van de Rooms-Katholieke Kerk en webmaster van *guidobortoluzzi.org*. Vanuit zijn pastorale en studiegerichte

betrokkenheid is hij de initiatiefnemer achter de vraagstellingen, artikelen, samenhangende uitwerkingen en eindredactie die op dit platform en in dit geschrift samenkomen.

Drijfveer en kerkelijke verantwoording

Aan de basis van dit werk ligt een oprechte zoektocht naar waarheidsbevinding en de overtuiging dat het christelijk geloof de grote, complexe en soms schurende vragen van de hedendaagse mensheid niet uit de weg mag gaan. Vragen rond oorsprong, evolutie, menselijke gebrokenheid en het spanningsveld tussen geloofstaal en moderne wetenschap vragen niet om snelle veroordelingen of gemakkelijke antwoorden, maar om geduldig luisteren, intellectuele eerlijkheid en theologisch onderscheidingsvermogen.

Als priester van de katholieke Kerk schrijft en redigeert pastoor Geudens vanuit de trouw aan de kerkelijke traditie, de Heilige Schrift en het leergezag, in het vertrouwen dat geloof en rede elkaar niet hoeven te vrezen, maar kunnen verhelderen (*fides et ratio*). De in dit tractaat verkende lijnen rond het werk van Don Guido Bortoluzzi worden daarom uitdrukkelijk gepresenteerd als een hypothetische en zoekende synthese: een open uitnodiging tot verdieping, dialoog en verdere doordenking, ten dienste van zowel de zoekende mens als de geloofsgemeenschap.